

Početna Stranica > ... > Obiteljskopравни Predmeti I Nasljeđivanje > Roditeljska Odgovornost – Skrbništvo Nad Djecom I Prava Na Kontakt > Poland

Roditeljska odgovornost – skrbništvo nad djecom i prava na kontakt

Sadržaj omogućio

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Poljska

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Roditeljska odgovornost obuhvaća posebice obveze roditelja i prava na skrb o djetetu i njegovoj imovini te na njegov odgoj, uz poštovanje djetetova dostojanstva i prava (članak 95. stavak 1. Zakonika o obitelji i skrbništvu (*Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, KRiO)).

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Oba roditelja imaju roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete. Ako je jedan roditelj preminuo ili nema punu pravnu sposobnost, drugi je roditelj nositelj roditeljske odgovornosti. Isto vrijedi u slučaju suspenzije roditeljske odgovornosti bilo kojeg roditelja.

Roditeljska odgovornost može se i ograničiti odlukom suda. U tim okolnostima drugi roditelj ima pravo izvršavati roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete u opsegu u kojem je to navedeno u sudskoj odluci.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji ne mogu izvršavati roditeljsku odgovornost, sudu nadležnom za pitanja skrbništva (*sąd opiekuńczy*) ili drugom javnom tijelu mogu podnijeti zahtjev za stavljanje djeteta pod udomiteljsku skrb. U iznimno hitnim slučajevima, na zahtjev ili uz suglasnost djetetovih roditelja, dijete se može smjestiti u udomiteljsku obitelj na temelju sporazuma između načelnika okruga (*starosta*) i udomiteljske obitelji ili osoba koje vode obiteljski udomiteljski dom (*rodzinny dom dziecka*).

Ako roditelji ne žele izvršavati roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete, mogu dati suglasnost za njegovo posvajanje. Na temelju poljskog prava postoje tri oblika posvajanja: potpuno, potpuno i neopozivo (poznato i kao „puno posvajanje”) i nepotpuno.

Ako roditelji pri izvršavanju roditeljske odgovornosti ugrožavaju interese djeteta, njihova roditeljska odgovornost može se ograničiti odlukom suda nadležnog za pitanja skrbništva na temelju koje se dijete može smjestiti u udomiteljsku obitelj, obiteljski udomiteljski dom, udomiteljsku ustanovu, centar za skrb i liječenje, centar za njegu ili u terapijski rehabilitacijski centar.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje

roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Pri donošenju odluke o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka poljski sud obavezan je riješiti pitanje roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete, osim ako u konkretnom slučaju nema nadležnost u pogledu roditeljske odgovornosti. Pri rješavanju pitanja roditeljske odgovornosti poljski sud može uzeti u obzir pisani sporazum između bračnih drugova o načinu izvršavanja roditeljske odgovornosti, pod uvjetom da je taj sporazum u najboljem interesu djeteta.

Ako roditelji ne postignu dogovor, sud može, uzimajući u obzir pravo djeteta da ga odgajaju oba roditelja:

1. donijeti odluku o zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti
2. dodijeliti roditeljsku odgovornost jednom roditelju te roditeljsku odgovornost drugog roditelja ograničiti na konkretne obveze i prava u pogledu djeteta.

Ako je to opravdano najboljim interesima djeteta, sud nadležan za pitanja skrbništva može u odluci o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka izmijeniti odluku o roditeljskoj odgovornosti i način njezina izvršenja (članak 106. Zakonika o obitelji i skrbništvu).

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?

Zakonom nije propisan oblik takvog sporazuma između roditelja. Međutim, trebalo bi napomenuti da sporazum između roditelja koji se odnosi na način izvršavanja roditeljske odgovornosti nema pravni učinak i u tom se pogledu može smatrati samo osnovom za odluku suda. Sporazum se može postići i mirenjem. U tom se slučaju sastavlja u pisanom obliku te ga potpisuju oba roditelja i izmiritelj. Kako bi bila pravno obvezujuća, nagodbu mora odobriti sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditeljima može pomoći izmiritelj. Usluge mirenja pružaju se na temelju sporazuma o mirenju ili odluke suda kojom se roditelje upućuje na mirenje. Sporazum se može sklopiti i pristankom jednog roditelja na mirenje ako je to zatražio drugi roditelj. Međutim, nagodba postignuta pred izmiriteljem nema pravnu snagu sudske nagodbe dok je ne odobri sud.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Roditelji se sudu nadležnom za pitanja skrbništva u Poljskoj mogu obratiti za različita pitanja u pogledu roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete, kao što su sljedeća:

1. utvrđivanje načina izvršavanja roditeljske odgovornosti, određivanje mjesta boravišta djeteta i kontakta s djetetom ako roditelji žive odvojeno
2. rješavanje spora o važnim pitanjima u pogledu djeteta ako se roditelji ne mogu dogovoriti o načinu rješavanja tih pitanja, uključujući određivanje mjesta boravišta, odabir škole, odabir imena i prezimena, odluke o liječenju, putovanju u inozemstvo itd.
3. pravni poslovi između djeteta i roditelja ako ti pravni poslovi nadilaze uobičajeno upravljanje djetetovom imovinom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a

da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Ako je sud izvršavanje roditeljske odgovornosti povjerio samo jednom od roditelja, taj roditelj slobodno može odlučivati o svim pitanjima koja se odnose na dijete i ne mora se savjetovati s drugim roditeljem niti dobiti njegovu suglasnost. Za pravne poslove koji ne spadaju u svakodnevno upravljanje djetetovom imovinom potrebna je suglasnost suda nadležnog za pitanja skrbništva.

Sud nadležan za pitanja skrbništva može roditelju oduzeti roditeljsku odgovornost ako se ona ne može izvršavati zbog trajne prepreke, ako je roditelj zloupotrebljava ili ako grubo zanemaruje svoje obveze u odnosu na dijete.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Odobranje zajedničkog skrbništva roditeljima znači da oni mogu i moraju izvršavati jednaka prava i obveze prema djetetu. To, među ostalim, znači da će roditelji zajednički odlučiti o važnim pitanjima u pogledu djeteta ili će o njima odlučiti sud nadležan za pitanja skrbništva ako oni ne mogu postići dogovor.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

O predmetima koji se odnose na roditeljsku odgovornost odlučuje okružni sud (*sąd rejonowy*) nadležan za mjesto boravišta djeteta. Odjel za obitelj i maloljetnike okružnog suda nadležan je za pitanja skrbništva (*sąd opiekuńczy*). Ako ne postoji ta osnova, nadležan je Okružni sud glavnoga grada Varšave.

Zahtjev se mora podnijeti zajedno s djetetovim rodnim listom, vjenčanim listom roditelja (ako su u braku) i drugim ispravama kojima se potvrđuje zahtjev, kao što su liječničke potvrde, školske svjedodžbe, obrazovne procjene i preslike prethodnih odluka drugih sudova u vezi s roditeljskom odgovornosti.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Predmeti koji se odnose na roditeljsku odgovornost razmatraju se u okviru izvanparničnog postupka, koji je manje formalan od parničnog postupka.

Osim toga, na zahtjev stranke u postupku sud nadležan za pitanja skrbništva može odobriti privremenu mjeru na način koji smatra primjerenim u konkretnim okolnostima. Odluke u tom pogledu postaju konačne i izvršive čim se izdaju.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Stranke u postupku za određivanje roditeljske odgovornosti obvezne su platiti pristojbe i troškove predviđene Zakonom o sudskim troškovima u građanskim predmetima (*Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Međutim, na temelju članka 102. stavka 1. Zakona stranka u sudskom postupku može zatražiti izuzeće od sudskih troškova podnošenjem izjave da ne može snositi te troškove, a da to njoj ili njezinoj obitelji ne prouzroči poteškoće. Zahtjevu za izuzeće od sudskih troškova trebalo bi priložiti izjavu u kojoj se detaljno opisuju obiteljsko stanje, imovina, dohodak i životni uvjeti podnositelja zahtjeva. Sud može stranku u postupku djelomično izuzeti od sudskih troškova ako ta stranka može platiti samo dio tih troškova (članak 101. stavak 1.).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da, protiv svake odluke može se podnijeti žalba višem sudu. U slučaju naloga za zaštitu, žalba se podnosi sudu istog stupnja. Protiv odluka o roditeljskoj odgovornosti koje je donio okružni sud (*sąd rejonowy*) može se podnijeti žalba na regionalnom sudu (*sąd okręgowy*). Protiv odluka o roditeljskoj odgovornosti koje je donio regionalni sud (*sąd okręgowy*) u postupku za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka može se podnijeti žalba na žalbenom

sudu (*sąd apelacyjny*).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudski izvršitelj u predmetima koji se odnose na predaju djeteta sudski je skrbnik (*kurator sądowy*). Ako se ne poštuje sudska odluka kojom se nalaže predaja djeteta, osoba koja ima pravo na predaju djeteta trebala bi od suda koji je izdao tu odluku zatražiti da naloži obvezno oduzimanje djeteta koje će izvršiti sudski skrbnik. Ako se ne zna gdje se nalazi osoba na koju se odnosi roditeljska odgovornost, sud provodi istragu kako bi se utvrdilo gdje se ona nalazi. Sud izdaje nalog sudskom skrbniku u obliku odluke koja se može donijeti na zatvorenoj sjednici. Protiv te odluke ne može se uložiti žalba. Sudski skrbnik određuje datum oduzimanja djeteta i o tome obavješćuje osobu koja ima pravo na dijete. Sudski skrbnik dijete može oduzeti bilo kojoj osobi kod koje dijete boravi. U tu svrhu sudski skrbnik može zatražiti pomoć policijskih službenika, psihologa itd.

U Zakoniku o parničnom postupku (*Kodeks postępowania cywilnego*) predviđen je drukčiji postupak u pogledu odluka o pravu na kontakt. U tom slučaju, na zahtjev osobe koja ima pravo na kontakt s djetetom, sud nadležan za pitanja skrbništva (*sąd opiekuńczy*) upozorit će osobu koja ima skrbništvo i koja ne poštuje obveze koje proizlaze iz odluke ili nagodbe u pogledu kontakta s djetetom da joj može izdati nalog za plaćanje određenog iznosa osobi koja ima pravo na kontakt za svaku povredu obveze. Ako osoba koja ima pravo na kontakt s djetetom ili osoba kojoj je zabranjen kontakt prekrši obvezu utvrđenu odlukom, sud nadležan za pitanja skrbništva (*sąd opiekuńczy*) upozorit će tu osobu da joj može izdati nalog da plati određeni iznos osobi koja ima skrbništvo nad djetetom. Ako osoba kojoj je sud nadležan za pitanja skrbništva naložio plaćanje i dalje ne ispunjava svoju obvezu, sud nadležan za skrbništvo (*sąd opiekuńczy*) naložit će toj osobi plaćanje dospjelog iznosa, koji se utvrđuje u skladu s brojem povreda.

Izvršiva odluka ili nagodba u pogledu kontakta s djetetom mora se priložiti prethodno navedenom zahtjevu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Ta su pitanja uređena mjerodavnim odredbama poglavlja III. Uredbe Vijeća (EU) 2019/1111 od 25. lipnja 2019. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o međunarodnoj otmici djece (preinaka). U pravilu se takve odluke priznaju i izvršavaju bez ikakvog dodatnog postupka. Međutim, moguće je regionalnom sudu podnijeti zahtjev za priznavanje i izvršenje. Regionalni sud nadležan je i za ispitivanje zahtjeva za proglašenje izvršivosti. U oba bi slučaja zahtjev trebao biti u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na postupovne akte, što znači da u njemu posebno treba navesti zahtjev, činjenice kojima se opravdava taj zahtjev i informaciju o tome jesu li stranke pokušale mirenje.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti radi podnošenja prigovora na priznanje i izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Odluke koje su donijeli strani sudovi, javne isprave i sporazumi postignuti u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću priznati su i izvršni u skladu sa zakonom, osim ako postoji prepreka na temelju Zakonika o parničnom postupku.

Svatko tko ima pravni interes može zatražiti priznavanje i izvršenje ili nepriznavanje i neizvršenje odluke stranog suda, javne isprave ili sporazuma iz države članice. Zahtjevu za odbijanje izvršenja ili odbijanje priznavanja ili izjavi da ne postoje temelji za odbijanje priznavanja mora se priložiti:

- službena preslika odluke, javne isprave ili sporazuma
- dokument kojim se potvrđuje da je odluka pravomoćna, osim ako je ta činjenica jasna iz njezina teksta
- ovjereni prijevod preslike odluke, javne isprave ili sporazuma na poljski jezik.

Zahtjevu za nepriznavanje i neizvršenje sudske odluke, javne isprave ili sporazuma mora se priložiti službena preslika odluke, javne isprave ili sporazuma s ovjerenim prijevodom na poljski jezik.

Zahtjeve razmatra regionalni sud (*sąd okręgowy*) koji bi bio zemljopisno nadležan za razmatranje predmeta riješenog odlukom stranog suda ili regionalni sud regije u kojoj se nalazi zemljopisno nadležan okružni sud (*sąd rejonowy*) ili, ako takav sud ne postoji, Regionalni sud u Varšavi (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

Na takvu se odluku regionalnog suda može podnijeti žalba, a na odluku žalbenog suda može se podnijeti žalba u kasacijskom postupku. Moguće je i zatražiti ponovno otvaranje postupka koji je zaključen pravomoćnom odlukom o odbijanju izvršenja, odbijanju priznavanja ili određivanju da ne postoje temelji za odbijanje priznavanja i proglašenje nezakonitosti te pravomoćne odluke.

Kad je riječ o izvršenju odluka stranih sudova, postupci se toliko razlikuju ovisno o vrsti postupka da se za informacije o postupanju uvijek najbolje najprije obratiti središnjem tijelu.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Mjerodavno pravo u stvarima koje se odnose na roditeljsku odgovornost i pravo na kontakt utvrđeno je Konvencijom o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece sastavljenom u Den Haagu 19. listopada 1996. ili bilateralnim sporazumima kojih je Poljska stranka. Ako ni jedan od tih instrumenata nije primjenjiv, primjenjuju se odredbe Zakona o privatnom međunarodnom pravu od 4. veljače 2011. (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe*) apply. Ako se djetetovo uobičajeno boravište promijeni u boravište u zemlji koja nije stranka Konvencije, od tog se trenutka pravom te zemlje uređuju sve naredne promjene uvjeta primjene mjera donesenih u zemlji djetetova prethodnog uobičajenog boravišta.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

■ Posljednji put ažurirano: 24/01/2025

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.